

PREÀMBUL

PER L'EFICIÈNCIA I LA QUALITAT DEL NOSTRE SISTEMA SANITARI

La sanitat és un dels elements bàsics del que s'ha denominat l'estat del benestar i, en els països desenvolupats una part molt important, si no la que més, del pressupost públic (a Catalunya suposa el 38%).

Ja des de fa unes dècades neix, als països més previsors, la preocupació per la situació econòmica i financera dels sistemes de salut, a causa de l'augment continuat de les despeses, atribuïble a diversos factors, essencialment demogràfics, tecnològics i sociològics. Aquesta preocupació porta a intents de racionalització de la despesa i recerca de l'eficiència (Oregon, Nova Zelanda, Suècia, Holanda, Noruega, etc.), la majoria a la dècada dels noranta, basats en la revisió de les carteres de serveis, la prioritització i en alguns casos el copagament, iniciatives que no sempre han comptat amb la participació dels professionals de la salut.

L'esclat de la greu crisi econòmica actual que, amb la caiguda de les activitats econòmiques, ha introduït major pressió en les institucions i els estats, ha col·locat els sistemes de salut, especialment en els països menys previsors com el nostre en una situació més delicada, atès que el sistema estava ja infrafinançat. Aquesta situació aboca forçosament a prendre mesures d'emergència a fi de fer el sistema sostenible mitjançant polítiques d'austeritat.

Però el problema del nostre sistema sanitari és més profund, ve de més lluny. La crisi econòmica ha estat el desencadenant d'allò que fa temps que es veia a venir, la gota d'aigua que omple el got i el fa vessar. I això ha estat, ben segur que en diferents proporcions, responsabilitat de tots. Sabem que s'ha gastat més enllà del pressupost públic: els governants han ofert unes expectatives sense límits, els professionals de la sanitat sovint desatenent les conseqüències econòmiques de les nostres decisions i els usuaris amb freqüència fent un ús inadequat i excessiu de les prestacions. Uns més que altres, però tots responsables, cadascú en el seu àmbit, de fer esforços per redreçar la situació.

D'aquí, doncs, aquesta iniciativa de la Junta de Govern del COMB d'elaborar un informe adreçat a les mesures de com gastar millor en els diferents àmbits de la nostra activitat assistencial, així com en docència i formació i recerca i innovació. Per una banda, és obvi que els professionals sanitaris, i en aquest cas els metges, sabem que hi ha oportunitats per a la millora de l'eficiència, i per l'altra banda, entenem que les autoritats sanitàries farien bé a fer confiança als professionals i a les seves institucions, quan adquireixen un compromís en pro de la qualitat i del sosteniment del sistema.

Tota crisi, però, comporta una oportunitat, tant pel fet que obliga a analitzar com es fan les coses, com pel fet que l'anàlisi fa descobrir possibilitats de millora en àmbits complementaris o no directament relacionats amb el motiu de l'anàlisi. En prendre, doncs, la crisi com una oportunitat, és molt probable que tinguem ocasió no només de millorar els indicadors econòmics sinó també de redreçar algunes mancances del sistema; per exemple, la participació dels metges a la gestió de les institucions.

Existeix un consens acadèmic internacional en que és del tot necessària la participació i implicació dels metges per aconseguir la sostenibilitat del sistema sanitari. Perquè això sigui possible és necessari que l'Administració, gestors i professionals endeguin un procés de treball en comú, basat imprescindiblement en la confiança mútua, que no s'aturi en l'objectiu immediat de l'estalvi ara imprescindible, sinó que apunti a fórmules imaginatives de gestió compartida, garantia d'un bon funcionament a llarg termini. Implicats en la gestió de les nostres institucions, el paper del metge ha de ser cabdal per garantir la sostenibilitat i la qualitat del sistema, a la vegada que, amb o sense crisi econòmica, per definir i defensar allò que és irrenunciable.

I, què és irrenunciable? En primer lloc, el finançament públic de salut. Aquest és un bé aconseguit i construït entre tots, implantat a la nostra societat sense marxa enrere i emmarcat en el concepte més elemental de justícia social. El model podrà ser objecte d'anàlisi, de reformes per millorar la seva eficiència, de definició de la cartera de serveis, d'establiment de prioritats i, si convé, d'introducció de mecanismes per afavorir la utilització responsable, i la corresponsabilització de la població, però les característiques de sistema públic, equitatiu i universal són irrenunciables.

En segon lloc, tampoc podem renunciar al manteniment i millora de la relació metge-malalt, tant des del punt de vista de l'efectivitat com de l'afectivitat. Qualsevol retallada pressupostària no ha de poder afectar les condicions idònies perquè el metge pugui desenvolupar la seva tasca de manera eficaç (efectivitat) i humanista (afectivitat: altruisme, compassió, diàleg, informació), que generi allò que és imprescindible en la relació metge-malalt: la confiança. Aquestes són les dues variables que defineixen la qualitat assistencial, tant la qualitat objectiva com la percebuda. En mancar una de les dues, l'acte mèdic no serà complet. Es diu i amb raó que la cordial relació pacient-metge és un dels més eficaços "fàrmacs" del qual no s'hauria de poder prescindir.

En tercer lloc, també són irrenunciables, sobretot de cara al futur, aquelles característiques del sistema que, malgrat totes les dificultats, el fan atractiu per al millor de la nostra joventut. Les nostres institucions estan plenes d'especialistes joves i metges i metgesses en formació, que han estat estudiants brillants, que han

escollit la carrera de Medicina quan, amb la seva nota de selectivitat, haguessin pogut optar per altres professions menys sacrificades i fins i tot millor retribuïdes.

El sistema, amb els salaris més baixos dels països del nostre entorn, els ha ofert, però, altres atractius, com una bona xarxa d'hospitals i de centres d'assistència primària on dur a terme la seva activitat assistencial de forma satisfactòria, un bon sistema de formació d'especialistes, sempre susceptible de ser millorat, i la possibilitat d'exercir activitats acadèmiques a través de la docència i la recerca. Els joves metges i metgesses són el futur de la nostra Medicina i del nostre sistema de salut. Els ajustos pressupostaris no han de malmetre la qualitat de la formació dels metges joves ni les seves possibilitats de desenvolupament professional. Seria malbaratar el que s'ha aconseguit i, pitjor encara, enterrar el futur.

Per tant, qualsevol retallada que pogués malmetre greument alguns dels punts anteriors seria inacceptable. Cal insistir, però, en la responsabilitat de tots els col·lectius que intervenen en el sistema (polítics, gestors, professionals i usuaris), més exigible sens dubte de dalt a baix, per assegurar-ne la continuïtat i millora. Per aprofitar l'oportunitat, caldrà, sens dubte, imaginació i voluntat política, i per part dels metges potenciar el professionalisme, en definitiva: compromís, lideratge i adaptació als canvis.